

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 27.08.2025
(протокол №1)

Силабус
навчальної дисципліни
Етика
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	Середня освіта. Історія та громадянська освіта
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та правознавство)
Спеціалізація	
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Вибіркова
Викладач (і)	Людмила ЗОЛОТАР
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/zolotar-lyudmyla-mykolayivna/
Контактний тел.	0667966342
E-mail викладача:	zolotar_lyuda@ukr.net
Графік консультацій	в online режимі з використанням дистанційних технологій Zoom, середа 14:35-15:55

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16 денна	14	60	Залік
	6 заочна		84	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: матерія, свідомість, добро, зло, гармонія, прекрасне, честь, совість, вчинок.

Мета курсу - ознайомлення студентів з різноманітними світоглядними системами, пов'язаними з ними концептуальними підходами щодо етичних категорій; сприяння формуванню гуманістичних і оптимістичних світоглядних цінностей.

Предметом вивчення етики є найбільш загальні принципи морального відношення до світу, аксіологічні парадигми та концепти сучасності.

Компетентності та програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хитби й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації.

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій/способів мислення. **ЗК 4.** Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації.

Та демонструвати такі програмні результати навчання (ПРН).

ПРН 2. Вміти використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності.

ПРН 4. Демонструвати здатність до самонавчання і продовження професійного розвитку.

ПРН 5. Аналізувати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом.

ПРН 6. Розуміти основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Предмет етики та її значення в системі філософських дисциплін

Тема 1. Предмет та завдання, та функції етики

Тема 2. Методологія етики та понятійний апарат

Змістовий модуль 2 . Етичні категорії та їх співвідношення

Тема 3. Основні категорії етики

Тема 4. Співвідношення етосу і моралі

Змістовий модуль 3. Становлення етики як науки

Тема 5. Основні етапи становлення етики

Тема 6. Становлення етичних теорій

Змістовий модуль 4. Виникнення моралі та історичні типи моралі

Тема 7. Виникнення поняття «мораль». Історичні типи моралі

Тема 8. Мораль і звичай, право

Змістовий модуль 5. Проблеми морального вибору та ціннісні орієнтації особистості

Тема 9. Проблема морального вибору

Тема 10. Ціннісні орієнтації особистості

Змістовий модуль 6. Спільноти у системі етичних пріоритетів

Тема 11. Взаємовплив моралі та спільнот

Тема 12. Моральна свідомість: поняття та структура

Змістовий модуль 7. Взаємовідношення категорій етики та сучасне їх трактування

Тема 13. Етичні категорії добро та зло

Тема 14. Сенс життя та ставлення до смерті

Тема 15. Об'єктивне і суб'єктивне як категорії свідомості

Змістовий модуль 8. Етика вибору та етика комунікації

Тема 16. Поняття свобода та вибір

Тема 17. Етика спілкування

18. Професійна етика вчителя та етикет

Методи навчання: За джерелами передачі й характером сприйняття інформації

Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні: вправи, практичні роботи, дослідні роботи. За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

Методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю, метод письмового контролю; метод тестового контролю. Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно практичний; частково-пошуковий; пошуковий.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Вивчення навчальної дисципліни «Етика» передбачає підготовку до семінарських занять, опрацювання основної та додаткової літератури, виконання завдань передбачених навчальним планом.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Здобувачі зобов'язані дотримуватися дедлайнів визначених для виконання усіх видів письмових робіт з курсу.

Політика відвідання занять є складовою навчального процесу. Передбачається, що студенти відвідають в повному обсязі лекції і практичні заняття з «Етика». здобувачі інформують викладачку про неможливість відвідати заняття.

Політика академічної доброчесності: передбачається, що при підготовці до практичних занять, роботі з джерелами інформації, будуть 3 відсутні всі види академічного плагіату та здобувачі будуть дотримуватися наукової етики, слідуючи положення Кодексу доброчесності університетської спільноти https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytets_koyi_spilnoty_bdpu1.pdf.

Політики використання ІІІ, то послуговуючись університетським положення https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczeni_berdyanskogo.pdf при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ІІІ для структурування матеріалу,

підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення іспиту.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Asus Vivobook 15X M3504Y Notebook PC; мультимедійний проєктор Optima GT 1080e; екран; окуляри віртуальної реальності.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Етика» здійснюється шляхом проведення заходів, які включають поточний контроль: відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання рефератів, написання есе, складання презентацій тощо) та підсумкового контролю в формі екзамену наприкінці семестру з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарських заняттях, якості самостійної навчальної роботи. Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. **Система оцінювання та вимоги:** Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (залік).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Залік	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять
Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

- 1 = F (критично низький рівень)
- 2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)
- 3 = E (задовільно)
- 4 = D (задовільно+)
- 5 = C (добре)
- 6 = B (добре+)
- 7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті та плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (100 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (100 балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A
Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (60+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A

78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);

б) оцінка за залік виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни це сума рейтингової оцінки

за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на семінарських заняттях, балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх семінарських завдань і завдань самостійної роботи.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищих навчальних закладів К.: Юрінком Інтер, 2016. 552 с.
2. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах). О. О. Рафальський (кер.), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (наук. ред.). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.
3. Арістотель. Нікомахова етика. К.: 2021. 480 с.
4. Бех В. П. Феномен Планетарної особистості. К.: Каравела, 2019. 296 с.
5. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с.
6. Етика: Навч. посібник / В.О.Лозовой, М.І.Панов, О.А.Стасевська та ін.; за ред. проф. В.О.Лозового. К.: Юрінком Інтер, 2021. 512с.
7. Етика: підручник. / М. Тофтул. К.: Академія, 2021. 440 с.
8. Жадько В. А. Філософія як гуманістичний світогляд : наукова монографія. Запоріжжя : Видавництво ПП «Новий Світ-2000», 2019. 200 с.
9. Нападиста В. Г. Історія етики в Україні (друга пол..19-поч.20 ст.): Навч. посібник. К.: Либідь, 2004. 240 с.
10. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.
11. Петриківська О. С. Культурна антропологія. Навчально-методичний посібник. Одеса : ОНУ, 2019. 394с.
12. Петрушенко В. Л. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції. Львів: «Магнолія- 2006», 2021. 350 с.
13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: Від теоретичного до практичного повороту. К. :КНТ, 2018. 405с.

Додаткова

14. Гільдебранд Д. Етика. Львів. Видавництво УКУ, 2002. 445 с.
15. Малахов В. А. Етика спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 386 с.
16. Малахов В. А. Етика: курс лекцій. Острог: Видавництво «Острозька академія», 2014. 214с.
17. Марк Аврелій. Наодинці з собою: роздуми. Пер. з грецької: Ростислав Паранько. Л.: Апріорі, 2018. 182 с.
18. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 483 с.
19. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Харків: КСД, 2020. 160 с.

Інформаційні ресурси

20. Інститут філософії ім. Г. Сковороди. URL: <https://filosof.com.ua/>

21. Інтернет-портал: Етика сьогодні.URL.: <http://www.etica.in.ua>

22. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>